

CONVERGENT i CONVERGÈNCIA, formats com a termes tècnics, igual que els contraposats *divergent* i *divergència*, en el llatí tardà i el llatí científic modern, partint del ll. *vergĕre* 'inclinarse', 'dirigir-se' amb els prefixos *con-* que indica coincidència, o respectivament *di-*, que indica allunyament, destriament. □ 1.ª doc.: *convergens, divergens, divergència*, 1805, Belv.; *convergència*, Lab. 1839.

Encara que St. Isidor ja va forjar una vegada *convergere*, i que *divergium* 'destriament, separació' es troba en agrimensors llatins de baixa època, en realitat es tracta originàriament de termes d'òptica creats per Johannes Kepler († 1630) en el seu llatí científic. Més tardans són encara els verbs *convergir* [Lab. 1888] i *divergir* [id.]: el primer d'usar *convergir* en castellà fou el nostre vigatà Balmes († 1848), i el qui primer hi usà *convergente* i *divergente* fou el nostre valencià Tosca (1707).

Convers, conversa, conversació, conversador, conversant, conversar, conversejar, conversió, conversiu, convertible, convertiment, convertir, V. vessar

CONVEX, pres del ll. *convexus*, -a, um, 'corb, corbat', 'convex' i 'còncav'. □ 1.ª doc.: 1695, Lacav., -exo; *convex*, 1911-32, EFontserè, *El. de Ci. Fi. i Nat.* (gloss.).

DERIV.: *Convexitat* [1695, Lacav.].

Convicció, convicte, V. vèncer Convictor, convictori, V. viure

CONVIDAR, del ll. vg. *CONVITARE id., variant del ll. cl. INVITARE id., comuna a totes les llengües romàniques d'Occident; probablement alteració contagiada per *convit*, que es deuria a la influència del sinònim ll. cl. CONVIVĪUM. □ 1.ª doc.: S. XIII.

«Lo canonge de pobres --- un dia s'esdevench que un burguès molt rich e molt honrat d'aquella ciutat l'ach *convidat*; ans que menjasen ---», Llull (*Blanq.* II, 80.28); també en Jaume I, Muntaner, i altres coetanis; «segons comú menjar e beure cortès, atemprat, en altra manera, en *convit* o en nocés, poria irritar los *convidants* e *convidats*, car daries a parer que t'agradasses poc d'èls o del *convit* o de les nocés, emperò guarda-hi aquests nodriments --- que si est *convidat* no sies coriós ne ansiós de la calitat e cantitat de les viandes ---», Eiximenis, *DComp.* (CoDoACA xxiii, 320.13ss.); «yo tinch los *convidats* a ell e al duch d'Estalrich», JoMartorell (*Ag.* I, 188), «vós fos *convidat* ahir del meu singular amich Tirant» (I, 321). És clar que *convidar* no sempre s'aplica a festes: «fer les honres de la sepultura --- *convidar* los amichs a les honres de la sepultura o de la remembrança: *convocare amicos ad* ---», i tanmateix «*convidar* algú: excipere aliquem convivio --- lo qui *convida*: convivator, symposiastes; lo qui és *convidat*: conviva», OPou (*TbPu.*, 243, 87, 188).

Seguí usant-se sense interrupció fins als escritors de la Renaixença; «allà de fruit mengívol lo *con-*

vida, / sobre jonça apelfada, encara humida / per la pluja batent del temporal», *Atl.*, introd., p. 38; i a penes cal dir que fins avui és encara el mot d'ús general en tot el territori de la llengua, fins als extrems: «no us pensets que sigo tan curto, que tamé me fa goi *kombidán*», anotava jo a Benasc (1965). En l'antic rossellonès, d'acord amb la fonètica dialectal, es reduïa normalment a *covidar*, i aquest per la seva banda passava a *coïdar* o *cuidar*: «enaxí co en la cena de Déu, él donà a cascú un bocí de pa he *coidava* totes les criatures a laudor de Déu» (f° 218r1, traduint *benedixit* 672); «per què, ela *cujdan* En Pascaci que a les ydoles sacrificàs, Senta Lúcia li respòs dién ---» (f° 12v2, n. 29, trad. *eam invitante* 30); vegeu-ne més encara en el vol. I, p. 105. Ara bé aquesta variant es degué estendre altre temps fins a Menorca, car de **cuidori* ha de ser reducció vulgar¹ el ciutadellenc *cudori* «menjada festosa» (Moll, *Misc. Alcover*).

DERIV.: *Convit* [S. XIII]: «con lo bisbe ach tan fet que lo batle l'amà e-l temé --- lo bisbe féu un gran *convit*, on foren amdós los bandos de la ciutat», Llull (*Blanq.* II, 113.26); «e nós convidam-lo; e él dix-nos que-ns gràya molt lo *convit*, mas que él no menjaria de fora de la vila, que vedat li era per son senyor, mas que bé-s tenia per *convidat* e per honrat de Nós», Jaume I (*Cròn.* Ag., p. 312); Muntaner (*Cròn.*, § 272, *combit*); per a Eiximenis, supra; «hun gran *convit* que Jh. Xrist féu a moltes persones en lo desert», StVicentF (*Quar.*, 171.11); «lo dia assignat del solemne *convit*, la Infanta havia ordenat que lo Rey e la Reyna e Phelip y ella, tots quatre menjassen alt en una taula», JoMartorell (*Ag.* I, 303), «lo dia següent lo Emperador féu gran *convit* per amor de Tirant» (II, 33), «en la temprança haja plaer --- en los *convits* temprança, en lo parlar suavitat» (II, 163). «Lo qui va per *convits*: convivor, -aris; lo qui va per *convits*: cenipeta, multarum mensarum assecla; *convit*: *convivium*», OPou (*TbPu.*, 187, 188); i veg. encara en doc. de 1323 (Finke, *Acta Ar.* III, 438) i en les *Ordinacions* del Cerimoniós, a. 1344 (*BABL* VII, 225).

Avui *convit* és general en el domini lingüístic, p. ex. Tor de Vall Ferrera *kumbit* 'dinar de funerals'; amb variant ross. ant. *cojít, cujít*, 'banquet', *VidesR* I, 105. Fraseologia: «això és el *convit* de Barcelona, / que si el prens no es dóna» (dita a la qual ja fa al·lusió Lab. 1864 «expressió ab què 's nota als qui convidan sols per compliment; --- *bebiérades* si *hubiérades almorzado* ---», 'sense intenció que llur *convit* sigui acceptat'). Del cat. *convit* és manlleu el cast. *convite* [1330].

Convitori (*AlcM*) és pronúncia reduïda de *convictori* (de *convivae, convivium*). *Convidada. Convidador* [JRoiç, *Spill*, v. 14508]. *Convidaire. Convidant* (veg. Eiximenis, supra). *Convidat*.

Invitar [Lab. 1839; mot d'influència forastera, tardà, que manca encara en *DTo.*, Lacav. i Belv.], pres del ll. cl. *invitare* id. (probt. influït pel cultisme fr. *inviter* i pel tardà cast. *invitar* [un cop el 1607, però no s'estén fins al S. XIX]); *invitació* [manca encara Lab.]; *invitatori*, com a terme litúrgic [Belv. 1803].